EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.9.2025
COM(2025) 557 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Kokkuvõte koondaruande kohta, mis kajastab määruse (EL) nr 649/2012 toimimist seoses ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordiga ajavahemikus 2020–2022

{SWD(2025) 278 final}

Kasutatud lühendid

Amet	Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)
BPR-määrus	biotsiidimäärus
CLP-määrus	klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist käsitlev määrus
CN	kombineeritud nomenklatuur
CUS	tolliliidu ja statistika [number]
ECHA	Euroopa Kemikaaliamet
ePIC	tarkvararakendus määruse (EL) nr 649/2012 rakendamiseks
EL	Euroopa Liit
IT	infotehnoloogia
OECD	Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon
ELT	*Euroopa Liidu Teataja*
PIC	eelnevalt teatatud nõusolek
PPP-määrus	taimekaitsevahendite määrus
REACH-määrus	kemikaalide registreerimise, hindamise, autoriseerimise ja piiramise määrus

1 SISSEJUHATUS

1.1 Eelnevalt teatatud nõusolekut käsitlev määrus (PIC-määrus)

Määrusega (EL) nr 649/2012[1] (edaspidi „PIC-määrus“) rakendatakse teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda (PIC-protseduuri) käsitlevat Rotterdami konventsiooni. Määruse eesmärk on edendada ühist vastutust ja koostööd ohtlike kemikaalide rahvusvahelisel edasitoimetamisel ning kaitsta inimeste tervist ja keskkonda võimaliku kahju eest, hõlbustades ohtlike kemikaalide omadusi käsitleva teabe vahetamist, sätestades liidus selliste kemikaalide importi ja eksporti käsitlevate otsuste tegemise korra ning edastades otsuseid konventsiooniosalistele ja muudele riikidele.

PIC-määrust kohaldatakse kemikaalide suhtes, mis on loetletud Rotterdami konventsiooni III lisas, ning tööstuskemikaalide (mida kasutavad kutselised kasutajad ja tarbijad) ja pestitsiidide (sh biotsiidide) suhtes, mis on tervise- või keskkonnakaalutlustel liidu õigusaktidega keelustatud või rangelt piiratud kasutusega. Määrusega minnakse kaugemale konventsiooni nõuetest, kuna seda kohaldatakse eksportimisel kõigisse riikidesse ning selles nõutakse importiva riigi nõusolekut märksa suurema arvu kemikaalide puhul kui need, mis on loetletud konventsioonis. Peale selle kohaldatakse ekspordinõudeid teatavate segude suhtes, mis sisaldavad loetletud kemikaale.

PIC-määruse alusel kohaldatakse ekspordi suhtes erinevaid nõudeid olenevalt sellest, millisesse I lisa loetellu need on kantud: I lisa 1. osas loetletud kemikaalide puhul kehtib nõue teatada ekspordist importivale riigile, I lisa 2. ja 3. osas loetletud kemikaalide puhul aga kehtib ekspordist teatamise ja importiva riigi selgesõnalise nõusoleku saamise nõue, välja arvatud juhul, kui kemikaalide suhtes kohaldatakse konventsiooni alusel PIC-protseduuri ja neid eksporditakse konventsiooniosalisele, kes on esitanud positiivse impordivastuse. Need kohustused kehtivad ka segude puhul, milles määruse I lisas loetletud ainete sisaldus on nii suur, et see toob kaasa klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist käsitlevas määruses (EÜ) nr 1272/2008 (CLP-määruses)[2] sätestatud märgistamiskohustuse, ning teatavate toodete puhul.

Samuti kohustatakse PIC-määrusega komisjoni teatama konventsiooni sekretariaadile lõplikust regulatiivmeetmest PIC-määruse I lisa 2. osasse lisatavate kemikaalide kohta, mille kasutamine mõnes konventsiooni kasutuskategoorias (tööstuskemikaalid või pestitsiidid) on keelatud või rangelt piiratud. See lõplikust regulatiivmeetmest teavitamine on aluseks kemikaalide kandmisele konventsiooni III lisasse.

Kemikaalide puhul, mis on loetletud I lisa 3. osas (mis vastab konventsiooni III lisale), teeb komisjon PIC-määruse alusel saadud õigust kasutades liidu nimel impordiotsuse, milles märgitakse, kas ja millistel tingimustel võib kemikaali liitu importida. See otsus saadetakse konventsiooni sekretariaadile.

1.2 Aruandlus

PIC-määruse artiklis 22 nõutakse, et komisjon esitaks iga kolme aasta tagant aruande oma määrusekohase tegevuse kohta ja koostaks koondaruande, mis sisaldab järgnevat teavet:

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 649/2012 ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordi kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 60–106), https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2012/649/oj.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1–1355), https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj.

- artikli 22 lõike 1 kohaselt liikmesriikide esitatud teave määruses sätestatud menetluste toimimise kohta, sealhulgas tollikontrolli, rikkumiste, karistuste ja heastusmeetmete kohta, ning
- artikli 22 lõike 1 kohaselt ameti esitatud teave määruses sätestatud menetluste toimimise kohta.

Käesolev kolmas aruanne hõlmab ajavahemikku 2020–2022. Veebipõhine aruandlusküsimustik tehti liikmesriikidele kättesaadavaks 28. märtsil 2024 ja sellele vastamise tähtaeg oli 10. mai 2024. 28. juuniks 2024 olid kõik aruanded esitatud. Amet avaldas oma 2020.–2022. aasta aruande PIC-määruses sätestatud menetluste toimimise kohta[3] 2023. aasta oktoobris.

Käesolev aruanne on kokkuvõte koondaruandest, milles antakse ülevaade PIC-määruse rakendamisest 2020.–2022. aastal.

2 PIC-MÄÄRUSEGA SEOTUD HALDUSTEGEVUS

2.1 Komisjon, amet ja määratud riigiasutused leiavad, et nende tegevuse koordineerimine PIC-määruse rakendamiseks on jätkuvalt tulemuslik

Riigi tasandil määrab iga liikmesriik riigiasutuse, kes täidab PIC-määrusega ette nähtud haldusülesandeid. Nii nagu eelmisel aruandeperioodil, pidasid liikmesriigid määratud riigiasutuste ja komisjoni ning määratud riigiasutuste ja ameti vahelist koordineerimistegevust rahuldavaks.

Komisjon leidis, et koostöö määratud riigiasutuste ja ametiga on olnud rahuldav, seda nii aruandeperioodil toimunud korrapärase teabevahetuse kui ka kaks korda aastas peetavatel PIC-määruse kohaste määratud riigiasutuste kohtumistel toimunud arutelude osas.

Amet teatas, et tema koostöö määratud riigiasutustega oli jätkuvalt hea, tegevuse koordineerimine komisjoniga oli üldiselt rahuldav ning töö prognoositavus ja kavandamine olid paranenud.

2.2 Vahendite nappus ohustab tulemuslikku rakendamist ning takistab tõhustamist ja täitmise tagamist

Komisjonile ja ECHA-le PIC-määruse rakendamiseks eraldatud vahendid jäid eelmise aruandeperioodiga sarnasele tasemele.

Ameti menetletud eksporditeatiste arv vähenes aruandeperioodi jooksul. Ametis PIC-määruse rakendamisega tegeleva meeskonna üldine menetluskoormus jäi aga endiselt suureks, sest muid menetlus- ja menetlusega seotud ülesandeid tuli juurde, eelkõige suurenes märkimisväärselt tehnilise/regulatiivse toe taotluste arv.

Teatiste suure ja üha kasvava arvu tõttu jätkas amet inimressursside ja rahaliste vahendite paigutamist ePICi rakenduse haldamisse ja paremaks muutmisse, nagu määratud riigiasutused on sageli palunud, ning ameti tööprotsessidesse ja -meetoditesse määruse rakendamiseks.

PIC-määruse kohased määratud riigiasutused teatasid, et PIC-määruse rakendamisega tegelevate töötajate arv jääb 0,05 ja 3,25 täistööaja ekvivalendi vahele. Nende liikmesriikide arv, kes teatasid, et nende riiklikel täitevasutustel on määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks piisavalt vahendeid, langes 12-le; eelmisel aruandeperioodil oli neid 15 ja esimesel

[3] ECHA (2023), „Report on the operation of the Prior Informed Consent (PIC) Regulation“ (Aruanne PIC-määruse toimimise kohta), ECHA-23-R-11-EN, https://echa.europa.eu/documents/10162/18272234/report_pic_art_22_2023_en.pdf.

aruandeperioodil 18. Samuti teatasid kümme liikmesriiki (eelmisel aruandeperioodil kaheksa ja esimesel aruandeperioodil seitse riiki), et neil ei ole piisavalt vahendeid.

3 PIC-MÄÄRUSE I JA V LISA AJAKOHASTAMINE

3.1 I lisa ajakohastamine

Artikli 23 kohaselt peab komisjon I lisa kemikaalide loetelu vähemalt kord aastas läbi vaatama, võttes aluseks muudatused, mis on tehtud ELi õigusaktides – peamiselt REACH-määruses,[4] BPR-määruses[5] ja taimekaitsevahendite määruses[6] – ning konventsioonis. PIC-määruse lisasid muudetakse delegeeritud õigusaktidega, mille võtab vastu komisjon.

Aruandeperioodil kanti I lisasse 48 ainet, millest 44 lisati I lisa 1. ja 2. osasse. Neist 35 lisati seetõttu, et need olid taimekaitsevahendite määrusega keelustatud, üks seetõttu, et seda ei olnud BPR-määruse kohaselt biotsiidides kasutamiseks heaks kiidetud, kuus REACH-määruse kohase piirangu tõttu (kolm tavakasutajatele, kolm kutseliseks kasutuseks) ja kaks püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kohase piirangu tõttu. Neli ainet lisati I lisa 3. osasse pärast nende kandmist konventsiooni III lisasse. Lisaks on ajakohastatud PIC-määruse I lisas esitatud liidu kombineeritud nomenklatuuri koode.

Määruse artikli 11 kohaselt peab komisjon teavitama konventsiooni sekretariaati kirjalikult I lisa 2. osas loetletud kemikaalidest, mille kohta tuleb esitada PIC-teatis. Aruandeperioodil esitati sekretariaadile 31 teatist lõpliku regulatiivmeetme kohta.

3.2 V lisa ajakohastamine

PIC-määruse V lisa (ekspordikeelu alla kuuluvad kemikaalid) 1. osa muudatused tingib aine lisamine püsivate orgaaniliste saasteainete määruse I lisasse[7]. Aruandeperioodil lisati V lisa 1. osasse viis ainet.

PIC-määruse V lisa 2. osas on loetletud ekspordikeelu alla kuuluvad kemikaalid, mis ei ole püsivad orgaanilised saasteained. Aruandeperioodil lisati 2. osasse teatavad elavhõbedat või elavhõbedaühendeid sisaldavad segud ja teatavad elavhõbedat sisaldavad tooted.

4 PIC-MÄÄRUSE KOHALDAMINE

4.1 Määratud riigiasutuste ja ameti korraldatav teadlikkust suurendav tegevus ning eksportijatele ja importijatele antav tugi on jätkuvalt paranenud ning nõuete täitmisele kaasa aidanud

24 liikmesriiki teatasid teadlikkust suurendavate ja teavitusmeetmete võtmisest, eelkõige teabe jagamisest veebis. Peaaegu kõik kõnealuseid meetmeid võtnud liikmesriigid leidsid, et eksportijad ja importijad hakkasid tänu sellele paremini nõudeid täitma.

---

[4] Määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH), http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj.

[5] Määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, http://data.europa.eu/eli/reg/2012/528/oj.

[6] Määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta, http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj.

[7] Määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT L 169, 25.6.2019, lk 45–77), http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1021/oj.

Amet jätkas eksportijate ja importijate teavitamist ja toetamist oma veebisaidi, iganädalaste e-uudiste, uudiskirja, sotsiaalmeedia, ePICis saadetud sõnumite ja kasutajatoe kaudu. Samuti parandas amet ePICi lehtede kasutatavust[8].

Amet tegi ka eksportijatele suunatud teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, korraldas teavitusüritusi ja avaldas suunised Ühendkuningriigi EList väljaastumise ja Põhja-Iirimaa protokolli kohta, et teavitada ettevõtjaid nende PIC-määruse kohastest kohustustest pärast Brexitit[9].

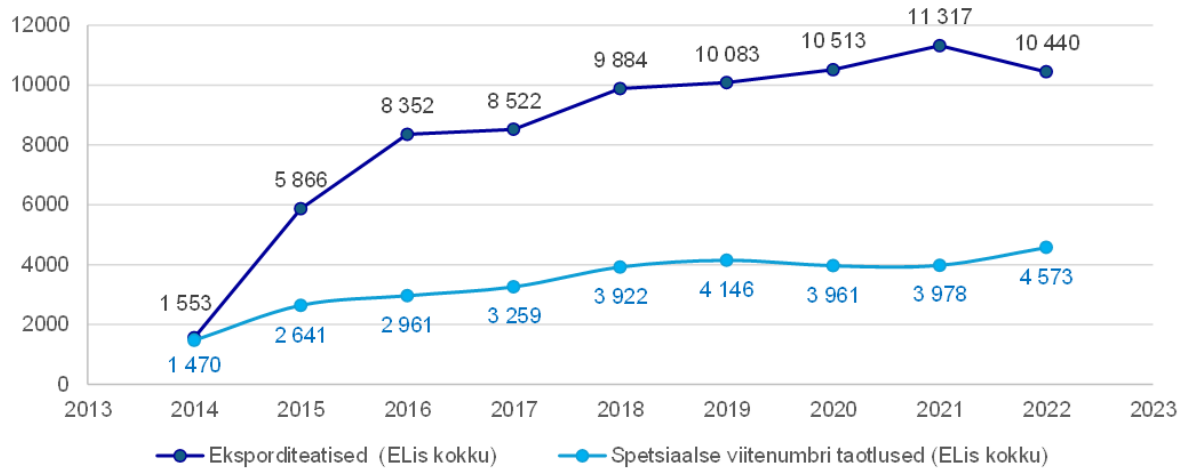
4.2 Määratud riigiasutuste ja ECHA menetletavate eksporditeatiste arvu suurenemine on peatunud ning liikmesriikide menetletavate teatiste arv on endiselt väga erinev

Eksporditeatised on vahend, mille abil riigid vahetavad teavet keelatud või rangelt piiratud kasutusega kemikaalide kohta. ELis asuvad eksportijad peavad esitama oma määratud riigiasutusele eksporditeatise, kui nad kavatsevad eksportida PIC-määruse I lisa 1. osas loetletud kemikaale. Kui määratud riigiasutus on teatist kontrollinud ja selle heaks kiitnud, edastatakse see ametile, kes kontrollib teatist ja saadab selle importiva riigi määratud riigiasutusele. Kui teatise kättesaamise kinnitust ei saabu, saadab amet selle uuesti.

Kogu protseduur toimub ePICi kaudu ja eksportijad peavad kasutama etteantud teatise vormi. Teatavate eksporditavate kemikaalide puhul, mille suhtes PIC-määrust või eksporditeatise esitamise nõuet ei kohaldata, peavad eksportijad taotlema oma määratud riigiasutuselt spetsiaalset viitenumbrit ja kasutama seda tollideklaratsioonis, et hõlbustada tollivormistust.

Eksporditeatiste ja spetsiaalse viitenumbri taotluste arv kasvas aastatel 2014–2019 pidevalt, kuid hakkas käesoleval aruandeperioodil stabiliseeruma (joonis 1).

Joonis 1. a) Määratud riigiasutustes heakskiidetud ja ametile edastatud eksporditeatiste ning b) määratud riigiasutustes heakskiidetud spetsiaalse viitenumbri taotluste koguarv aastas

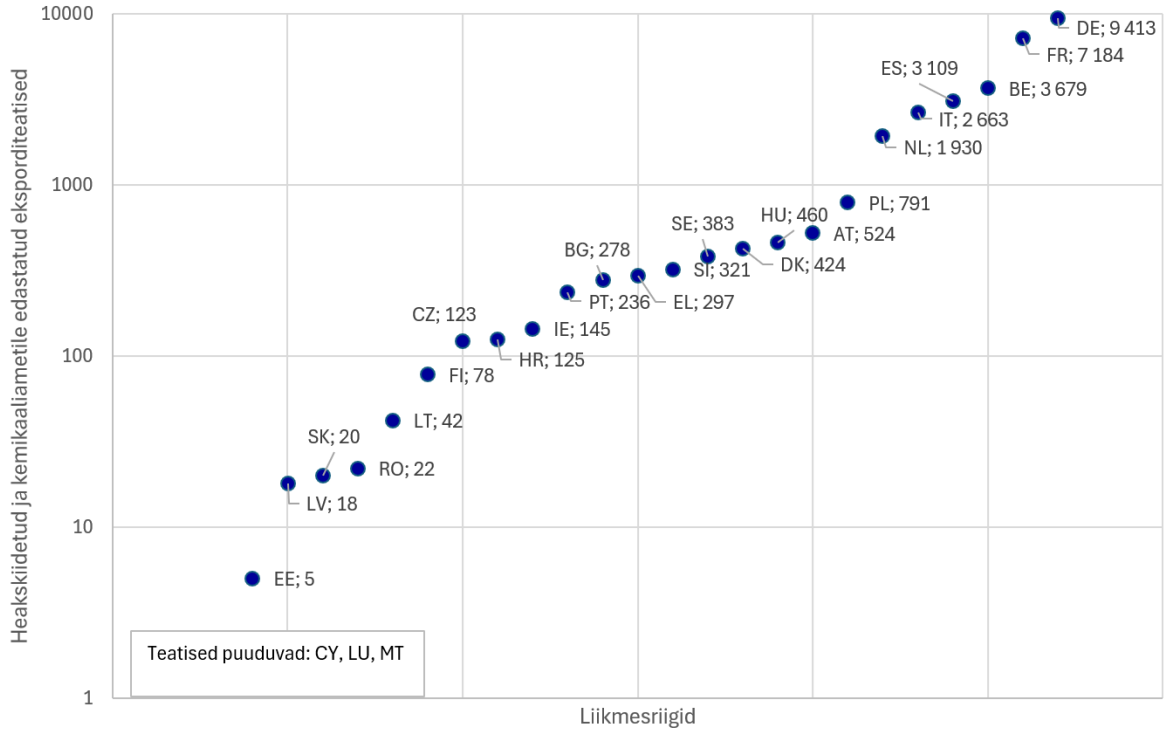


Nagu varasemaltki, oli menetletud eksporditeatiste arv liikmesriikide lõikes väga erinev (joonis 2).

[8] https://echa.europa.eu/et/support/dossier-submission-tools/epic.

[9] https://echa.europa.eu/et/advice-to-companies-q-as/pic (Brexit) ja https://echa.europa.eu/et/advice-to-companies-q-as/northern-ireland.

Joonis 2. Määratud riigiasutustes aruandeperioodil heakskiidetud ja ametile edastatud eksporditeatiste koguarv



21 liikmesriiki menetlesid sel aruandeperioodil eelmise perioodiga võrreldes rohkem eksporditeatisi. Menetletud eksporditeatiste arv suurenes enim Belgias (+ 1 660), millele järgnesid Madalmaad (+ 901), Saksamaa (+ 768) ja Hispaania (+ 726).

Liikmesriikide menetletud spetsiaalse viitenumbri taotluste arv oli väga erinev. Enim taotlusi kiitsid endiselt heaks Saksamaa, Belgia ja Prantsusmaa.

4.3 Valesti täidetud ja seetõttu uuesti esitamisele kuuluvate eksporditeatise vormide arv on vähenenud, kuid on endiselt suur

Liikmesriigid nõudsid aruandeperioodil 3 010 eksporditeatise uuesti esitamist; eelmisel perioodil oli see arv 5 889 ja sellele eelnenud perioodil 2 904. Peamised põhjused olid teabele esitatavate nõuete täitmata jätmine ja probleemid eksporditeatisele lisatud ohutuskaardiga.

Amet nõudis aruandeperioodil 1 760 eksporditeatise uuesti esitamist; eelmisel perioodil oli see arv suurem – 2 758. Määratud riigiasutuste nõutud kordusteatiste puhul on suundumus samasugune.

Liikmesriigid lükkasid aruandeperioodil tagasi 738 eksporditeatist; eelmisel perioodil oli see arv väiksem – 544. Määratud riigiasutuste teatel põhjustasid eksportijatele raskusi peamiselt CN- või CUS-koodide kättesaadavus ja otseselt eksportimisega seotud teave (nagu importija kontaktandmed), mille puhul paranes tulemus natuke või ei paranenud üldse, ning kemikaali kavandatav kasutusala importivas riigis, mille puhul oli paranemine märgatav.

Oluline paranemine toimus ka määratud riigiasutuste teatatud raskuste puhul, mis olid seotud liidu võetud lõpliku regulatiivmeetme kokkuvõtte ja põhjustega ning lõpliku regulatiivmeetme jõustumiskuupäeva ja meedet käsitleva teabega.

4.4 Kolmandatest riikidest esitatud eksporditeatiste arv on suurenenud

Artikli 9 kohaselt peab amet sisestama kolmandatest riikidest saadud eksporditeatised oma andmebaasi, kinnitama eksportiva riigi määratud riigiasutusele teatise kättesaamist ning esitama koopia importiva liikmesriigi või importivate liikmesriikide määratud riigiasutusele.

Amet sai aruandeperioodil kolmandatest riikidest 1 863 teatist; eelmisel perioodil oli see arv väiksem, 1 371. 2020. aastal teatiste arv vähenes, 2022. aastaks aga enam kui kahekordistus.

4.5 Määratud riigiasutuste aruandlus kemikaalide eksportimise ja importimise kohta on muutunud tõhusamaks, kuid võiks olla veelgi parem

Artikli 10 kohaselt peavad määruse I lisas loetletud kemikaalide eksportijad ja importijad teatama määratud riigiasutusele eelmisel aastal kolmandatesse riikidesse eksporditud või neist riikidest imporditud kemikaalide kogused. Samuti peavad eksportijad esitama määratud riigiasutusele iga importija nime ja aadressi. Määratud riigiasutused peavad omakorda esitama selle teabe kord aastas ametile, kes seejärel koondab andmed ELi tasandil ja teeb need avalikult kättesaadavaks[10].

Ameti ja määratud riigiasutuste esitatud teabest selgub, et artikli 10 kohane aruandlus toimis ladusalt. Seitse liikmesriiki teatasid teabe esitamisega hilinemisest eksportijate puhul ja üheksa liikmesriiki (eelmisel aruandeperioodil viis liikmesriiki) importijate puhul. Teatatud kogustes oli rohkem vigu, osalt ka sellepärast, et amet on parandanud ePICi aruandlusfunktsiooni, lisades hoiatused potentsiaalselt ebaõigete koguste kohta. Samuti koostas amet määratud riigiasutustele kontrollnimekirja, et aidata neil kontrollida ettevõtjate aruandeid ja koostada riigi koondaruandeid eksporditud ja imporditud kemikaalide koguste kohta. Erinevalt kahest eelmisest aruandeperioodist täheldas amet aga seda, et mõni määratud riigiasutus esitas aruande hilinemisega.

4.6 EL on võtnud vastu impordiotsused viie Rotterdami konventsiooni III lisas loetletud aine kohta

Konventsiooni artikli 10 kohaselt peavad konventsiooniosalised võtma iga uue III lisas loetletud kemikaali kohta vastu impordiotsuse ning esitama selle otsuse sekretariaadile. Vastavalt PIC-määruse artiklile 13 võetakse liidu impordiotsus vastu komisjoni rakendusaktiga, mis esitatakse REACHi komiteele arvamuse saamiseks kooskõlas nõuandemenetlusega.

Aruandeperioodil võttis komisjon vastu ühe rakendusotsuse, millega sätestati uued impordiotsused kahe aine kohta ja muudeti otsuseid kolme aine kohta.

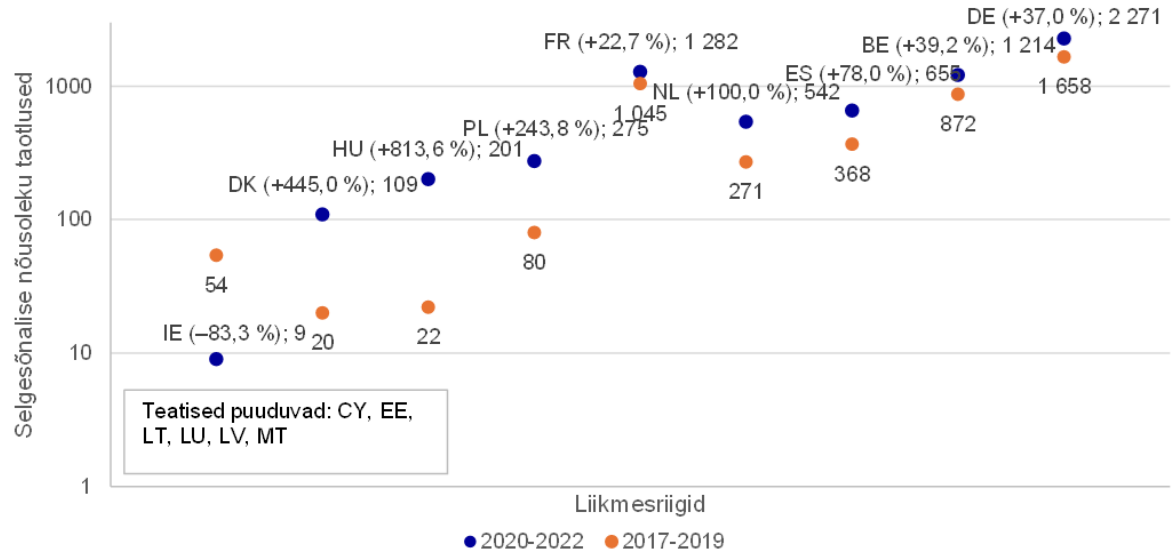
4.7 Kolmandate riikide vastamismäär selgesõnalise nõusoleku taotlustele on endiselt väike, kuid suureneb, ning paremad süsteemid ja hea koordineerimine ameti ja määratud riigiasutuste vahel on andnud positiivseid tulemusi

Artikli 14 kohaselt on enne I lisa 2. või 3. osas loetletud kemikaalide eksportimist vajalik importiva riigi selgesõnaline nõusolek. Eksportija määratud riigiasutus võib olenevalt konkreetse juhtumi asjaoludest ja pärast komisjoniga konsulteerimist siiski loobuda selgesõnalise nõusoleku nõudest, kui 2. osas loetletud kemikaali eksporditakse OECD riiki või kui importivalt riigilt ei ole saadud 60 päeva jooksul vastust ja täidetud on teatavad tingimused.

[10] ECHA, PIC-määruse kohase ekspordi ja impordi aastaaruandlus: https://echa.europa.eu/regulations/prior-informed-consent/annual-reporting-on-pic-exports-and-imports.

Aruandeperioodil menetlesid 19 liikmesriiki selgesõnalise nõusoleku taotlusi, mida oli kokku 7 233; seda oli rohkem kui eelmisel perioodil (5 058) ja sellele eelnenud perioodil (3 362). 13 liikmesriigis oli menetletud taotluste arv suurem kui eelmisel aruandeperioodil (joonis 3).

Joonis 3. Menetletud selgesõnalise nõusoleku taotluste arv käesoleval ja eelmisel aruandeperioodil nendes liikmesriikides, kus see muutus kõige rohkem (sulgudes muutuse protsent)



Kümme liikmesriiki ehk kolm riiki rohkem kui eelmisel aruandeperioodil teatasid raskustest selgesõnalise nõusoleku menetluse rakendamisel. Põhiprobleem oli endiselt suhtlus importivate riikide määratud riigiasutustega. 7 233st selgesõnalise nõusoleku taotlusest sai vastuse 58 %, mida on veidi rohkem kui eelmisel perioodil (54 %).

Amet leidis nagu varemgi, et menetlus toimib ladusalt ja koostöö on tulemuslik. Määratud riigiasutuste tagasiside kohaselt tekitab vastuste tõlgendamisel kõige rohkem raskusi kehtivusperioodi kindlaksmääramine ja mõned eripiirangud (st viitenumbripiirang, eksportijapiirang).

11 liikmesriiki pidid otsustama, kas I lisa 2. osas loetletud kemikaalide eksportimiseks OECD riikidesse on nõutav selgesõnaline nõusolek; eelmisel aruandeperioodil oli selliseid riike kaheksa ja sellele eelnenud perioodil kuus. Ükski liikmesriik ei teatanud raskustest selle otsuse tegemisel.

15 liikmesriiki said artikli 14 lõike 7 kohaseid vabastamistaotlusi, mida oli rohkem kui eelmisel perioodil (13) ja sellele eelnenud perioodil (11). Vabastamistaotluste arv suurenes eelmise perioodi 571 taotluselt 1 328 taotluseni käesoleval perioodil. Ainult üks liikmesriik teatas raskustest vabastamismenetluse rakendamisel.

Komisjon leidis, et vabastamismenetlus toimib üldiselt ladusalt ning pidas koostööd määratud riigiasutustega heaks. Ka amet leidis, et menetlus toimib üldiselt ladusalt ning mõned ebatõhusused, millest eelmistel perioodidel on teatatud, on kõrvaldatud.

Kümme liikmesriiki teatasid juhtumitest, kus eksportimist lubati jätkata seni, kuni laekub vastus artikli 14 lõike 8 kohasele selgesõnalise nõusoleku taotlusele. Kokku oli selliseid juhtumeid 181; eelmisel aruandeperioodil oli neid 569. Amet ei teatanud ühestki probleemist, mis on eelmise perioodiga võrreldes oluline edasiminek. See oli tingitud peamiselt ePICi funktsioonide parandamisest.

4.8 Eksporditavatele kemikaalidele lisatavat teavet käsitlevate nõuete täitmata jätmise juhtumeid oli vähem

Artikli 17 kohaselt tuleb eksporditavad kemikaalid pakendada ja märgistada vastavalt asjakohastele liidu õigusaktidele, välja arvatud juhul, kui importiv riik nõuab teisiti. Igale importijale tuleb koos eksporditava kemikaaliga saata REACH-määruse II lisa nõuetele vastav ohutuskaart.

Vaid kolm liikmesriiki teatasid, et eksporditavatele kemikaalidele lisatavat teavet käsitlevate nõuete täitmisel esines probleeme; eelmisel perioodil oli selliseid liikmesriike kuus.

4.9 Kõigil liikmesriikidel on kontrolli- ja täitmise tagamise süsteemid, kuid vähem liikmesriike teatas täitmise tagamise strateegia olemasolust

Kõik liikmesriigid on määranud vastavalt artiklile 18 asutused, kes vastutavad PIC-määruse täitmise tagamise eest seoses I lisas loetletud kemikaalide impordi ja ekspordi kontrollimisega. Kõigis liikmesriikides peale ühe kuulub nende asutuste hulka toll ning enamikus liikmesriikides ka keskkonna-/terviseinspektsioon.

12 liikmesriigil on täitmise tagamise strateegia, mida on vähem kui eelmisel perioodil (16). Mõnes liikmesriigis oli see tingitud sellest, et täitmise tagamine oli juba korraldatud ning seda ei olnud vaja edasi arendada. 12 liikmesriigis pakutakse inspektoritele korrapäraselt koolitusi ning mõnes riigis lisatakse PIC-määrus aeg-ajalt ühe teemana üldisesse kemikaalide õigusraamistiku alasesse väljaõppesse. Üldiselt on korrapäraste koolituste korraldamine vähenenud ning esmakordselt märkis mõni liikmesriik, et vahendite puudumise või rahaliste piirangute tõttu ei korraldatud koolitusi üldse.

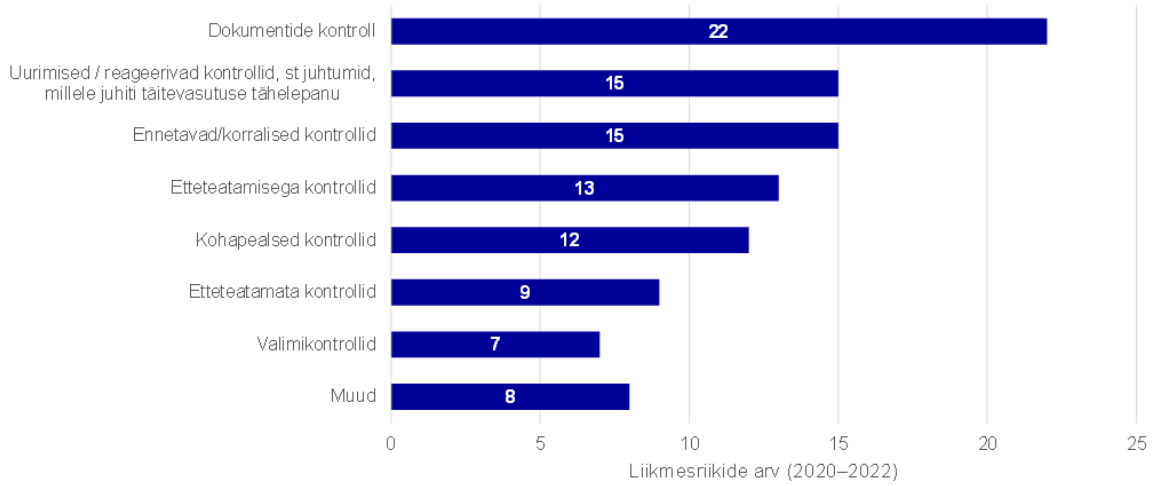
17 liikmesriiki teatasid ekspordi- ja 12 liikmesriiki impordikontrollide korraldamisest aruandeperioodil. Sarnaselt varasemale avastati rikkumisi vähe. Määratud riigiasutuste tagasiside foorumi tegevustele oli enamasti positiivne.

Nende liikmesriikide arv, kes märkisid, et nende täitevasutustel on määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks piisavad vahendid, vähenes käesoleval perioodil eelmise perioodi 15 liikmesriigilt 12 riigile. Kümme liikmesriiki (eelmisel perioodil kaheksa riiki) teatasid, et neil ei ole piisavalt rahalisi vahendeid ja/või inimressursse.

4.10 Kuigi täitmise tagamine on mõnes liikmesriigis suurenenud, oli rikkumiste eest määratud karistusi vähem

Täitmise tagamise meetmed olid valdavalt samad nagu eelmisel perioodil (joonis 4). Dokumente kontrollinud liikmesriike oli siiski nelja võrra rohkem (80 %) ning ennetavaid/korralisi kontrolle teinud liikmesriike kolme võrra rohkem. Uurimisi ehk reageerivaid kontrolle või ennetavaid kontrolle korraldas üle poole liikmesriikidest ning inspekteerimisest ehk kohapealsete kontrollide tegemisest teatas veidi alla poole.

Joonis 4. Liikmesriikides võetud täitmise tagamise meetmed



Aruandeperioodil tehti kokku 93 691 ekspordikontrolli, mida on rohkem kui eelmisel perioodil (9 132) ja sellele eelnenud perioodil (6 474). Selle märkimisväärse suurenemise tingisid peamiselt Bulgaaria kaugkontrollid (40 425) ja Hispaania täpsustamata liiki kontrollid (42 168) (tabel 1). Impordikontrolle tehti 60 421, mida on rohkem kui eelmisel perioodil (1 463) ja sellele eelnenud perioodil (1 941). Selle olulise suurenemise tingisid peamiselt Hispaania kontrollid (58 177). Enamiku kontrollidest moodustavad endiselt tollikontrollid.

Tabel 1. Selliste aruandeperioodil tehtud ametlike ekspordi- ja impordikontrollide koguarv, mis hõlmasid PIC-määruse kohaseid kontrolle (sulgudes eelmise perioodi näitaja)

	Tolliasutuste tehtud kontrollid	Inspektorite tehtud kontrollid	Muude üksuste tehtud kontrollid
Ametlikud ekspordikontrollid	93 308 (8 599)	383 (526)	0 (7)
Ametlikud impordikontrollid	59 299 (237)	1 082 (1 193)	40 (33)

Seitse liikmesriiki (eelmisel aruandeperioodil viis ja esimesel aruandeperioodil kolm riiki) teatasid tollikontrolli teel avastatud rikkumistest, kuid rikkumiste osakaal oli väga väike (ligikaudu 0,3 %)[11]. Sarnaselt eelmisele aruandeperioodile leiti inspektorite tehtud kontrollide käigus rikkumisi kuues liikmesriigis (esimesel aruandeperioodil üheksas riigis). Rikkumiste osakaal on suurem kui tollikontrollide puhul (ligikaudu 5,4 %[12]).

Peamised tolliasutuste avastatud rikkumised seisnesid ühtse haldusdokumendi lahtri 44 valesti täitmises (60 rikkumist) ja viitenumbri puudumises (46 rikkumist). Peamised inspektorite avastatud rikkumised olid seotud ohutuskaardi nõuetega (35 rikkumist) ja kemikaali ekspordiateatise puudumisega (20 rikkumist).

Karistused määrati aruandeperioodil kolmes liikmesriigis 13 rikkumise eest; eelmisel perioodil määrati karistused kolmes liikmesriigis 29 rikkumise eest ja esimesel perioodil neljas liikmesriigis 13 rikkumise eest.

[11] Kuna ekspordi- ja impordikontrollid võivad kattuda, on see üksnes tinglik näitaja võrdluseks.

4.11 Ameti tehniline abi oli endiselt vajalik

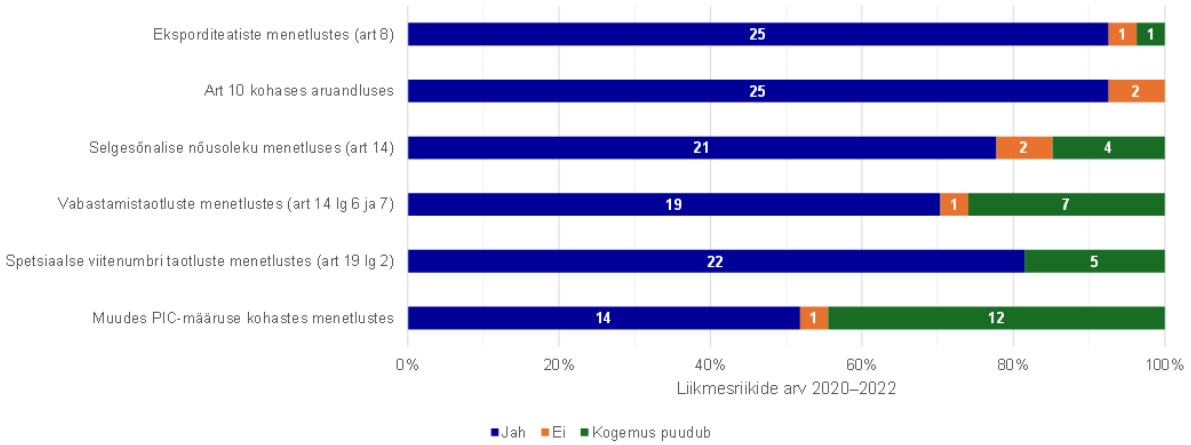
Amet osales koostöötegevustes, mille hulgas olid kolm piirkondlikku seminari Rotterdami konventsiooni osaliste suutlikkuse suurendamiseks, kaks veebiseminari ja üks konventsiooni korraldatud seminar eri piirkondade toetamiseks. Samuti toetas amet liidu ühinemiseelse abi instrumendi kaudu kandidaatriike, et suurendada nende kemikaalialast haldussuutlikkust. Käesoleval aruandeperioodil ei osalenud koostöötegevustes ükski liikmesriik.

4.12 ePICi kasutajad leidsid üldjuhul, et IT-vahend on kasutajasõbralikumaks muutunud ja neil on sellest oma töös kasu

Ameti välja töötatud ja hallatav ePIC on IT-vahend, mida kasutavad kõik asjaomased ametiasutused, sealhulgas täitevasutused ja toll, ning ka eksportijad ja importijad. ePICi kasutavate ettevõtjate arv on eelmise perioodiga võrreldes kahekordistunud ning moodustab 91 % kasutajatest.

Aruandeperioodil lisatud ePICi funktsioonid lühendasid menetlusaega ja tõhustasid menetlust ning parandasid juhtumite jälgitavust ning andmete järjekindlust ja usaldusväärsust. Määratud riigiasutused hindasid üldjuhul, et ePIC on kasutajasõbralik ja aitab neil oma põhiülesandeid täita, ning leidsid, et see on võrreldes eelmise perioodiga paremaks muutunud (joonis 5).

Joonis 5. Kas määratud riigiasutustel on hõlbus ePICi süsteemi kasutada?



Ettevõtjate tagasiside ePICile oli nii määratud riigiasutuste kui ka ameti teatel enamasti positiivne. 2022. aasta lõpus ameti algatatud kasutatavusuuringu raames tehti mitu parandusettepanekut, millest mõne elluviimine seati prioriteediks ja osa on kavas ellu viia hiljem.

4.13 Teave ja andmed PIC-määruse rakendamise kohta on muutunud kättesaadavamaks

2022. aasta novembris avalikustati täiustatud platvorm PIC-määrusega seotud teabe levitamiseks, et tagada eelnevalt teatatud nõusolekuga seotud andmete tõhus levitamine ja parem integreeritus ameti valdkondadeülese teavitusplatvormiga. 2022. aasta detsembris lisati teave Rotterdami konventsiooni kohaste liidu impordivastuste kohta[12].

Amet avaldas kolm artikli 10 kohast kauplemisaruannet 2019., 2020. ja 2021. aasta kohta, kaks artikli 20 kohast aruannet teabevahetuse kohta, mis hõlmavad ajavahemikke 2018–2019 ja

[12] https://echa.europa.eu/et/eu-import-responses-under-the-rotterdam-convention.

2020–2021,[13] ning artikli 22 kohase aruande määruse toimimise kohta, mis hõlmab ajavahemikku 2020–2022[14].

5 JÄRELDUSED

PIC-määrusega on liidu õigusesse üle võetud Rotterdami konventsioon. Määrusel on samad eesmärgid, kuid sellega minnakse siiski konventsiooni nõuetest kaugemale, et tagada suurem kaitse eelkõige arengumaadele ja üleminekujärgus majandusega riikidele.

Käesolevast aruandest on näha, et PIC-määrusega sisse seatud menetlused ja nende rakendamine sujuvad ladusalt, eelkõige tänu määratud riigiasutuste, ECHA ja komisjoni vahelisele tulemuslikule koordineerimisele ja koostööle nii ELi-siseses kui ka rahvusvahelises töös. Sellel on olnud keskne roll määruse eesmärkide saavutamisel.

Ekspordist teatamise menetlus tagab importivatele riikidele olulise teabe kemikaalide ja nende ekspordi kohta. Igal aastal esitatakse üle 10 000 eksporditeatise, mis näitab selgelt kõnealuse teabevahetuse ulatust. Sellega kaasneb ametile ja määratud riigiasutustele suur töökoormus, millega on võimalik toime tulla vaid siis, kui on olemas piisavalt töötajaid. Olulist rolli mängib siin ameti väljatöötatud ja hallatava IT-rakenduse ePIC toimimine.

Konventsioonist kaugemale ulatuva selgesõnalise nõusoleku menetluse standardne kasutamine teatavate kemikaalide eksportimisel tähendas seda, et aruandeperioodil saadeti importivatele riikidele 7 233 selgesõnalise nõusoleku taotlust. Taotluste suur arv valmistas paljudele importivatele riikidele raskusi ning 42 % taotlustest jäid vastuseta.

PIC-määrusega hõlmatud kemikaalide eksportijad olid üldjuhul oma kohustustest teadlikud ja suutsid neid täita. Määratud riigiasutused ja amet andsid vajalikku abi, mis aitas hoida rikkumiste arvu väiksena. Ehkki tolliasutused tegid väga palju ekspordikontrolle (93 308) ja impordikontrolle (59 299), oli rikkumiste määr väga väike, ligikaudu 0,3 %. Inspektorite tehtud kontrollide puhul oli rikkumiste määr veidi suurem, 5,4 %.

Liikmesriigid suutsid oma kohustused küll üldiselt täita, kuid neil oli mõnikord raskusi suure hulga eksporditeatiste menetlemisega aasta lõpus ja tähtaegadest kinnipidamisega. Ameti töö oli PIC-määruse nõuetega täielikult kooskõlas ja mängis keskset rolli menetluste ladusas sujumises. Komisjon täitis oma PIC-määrusest tulenevad kohustused, võttes aruandeperioodil vastu kaks delegeeritud määrust, millega lisati I lisasse 48 kemikaali, ja ühe rakendusotsuse, millega võeti vastu liidu impordiotsused. Peale selle koordineeris komisjon liidu osalemist rahvusvahelises töös ja esindas liitu kui konventsiooniosalist.

[13] https://echa.europa.eu/regulations/prior-informed-consent-regulation/reporting-on-information-exchange.

[14] https://echa.europa.eu/reports-on-the-operation-of-pic-regulation.